

Phát triển năng lực mỹ thuật cho học sinh lớp 3 thông qua dạy học nội dung Mỹ thuật ứng dụng tại Trường tiểu học Lý Thường Kiệt, Thành phố Cà Mau, tỉnh Cà Mau

Trần Kim Thoa*

**Học viên Cao học, Trường Đại học Trà Vinh*

Received: 12/8/2024; Accepted: 22/8/2024; Published: 10/9/2024

Abstract: *From the research results, this article presents some issues about: “Developing artistic capacity for 3rd grade students through teaching applied arts content at Ly Thuong Kiet Primary School, Ca city Mau, Ca Mau province*

Keywords: *Developing artistic capacity, grade 3, Ly Thuong Kiet Primary School, Ca Mau city*

1. Đặt vấn đề

Chương trình giáo dục phổ thông (GDPT) 2018 (Thông tư số 32/2018/TT-BGDĐT ngày 26 tháng 12 năm 2018) nêu rõ: “Mỹ thuật là môn học thuộc lĩnh vực giáo dục nghệ thuật. Trong chương trình GDPT, môn Mỹ thuật hình thành, phát triển ở HS năng lực mỹ thuật, biểu hiện của năng lực thẩm mỹ trong lĩnh vực mỹ thuật; đồng thời góp phần cùng các môn học và hoạt động giáo dục (HDGD) khác hình thành, phát triển ở HS các phẩm chất chủ yếu và năng lực chung, đặc biệt là giáo dục ý thức kế thừa, phát huy văn hoá nghệ thuật dân tộc phù hợp với sự phát triển của thời đại. Chương trình môn Mỹ thuật được xây dựng theo cấu trúc tuyến tính và đồng tâm với hai mạch nội dung Mỹ thuật tạo hình và Mỹ thuật ứng dụng; tạo cơ hội cho HS được trải nghiệm và vận dụng mỹ thuật vào đời sống; giúp HS nhận thức được mối liên hệ giữa mỹ thuật với văn hoá, xã hội, kết nối mỹ thuật với các môn học và HDGD khác; làm tiền đề cho HS định hướng nghề nghiệp trong tương lai, cũng như chủ động tham gia các hoạt động văn hoá nghệ thuật và đời sống xã hội”

Thực tế cho thấy vai trò vô cùng quan trọng của dạy học (DH) Mỹ thuật cho HS tiểu học biết cảm thụ nét đẹp trong tạo hình, ứng dụng sáng tạo trong đời sống thực tiễn. Do đó, việc tìm hiểu một số nội dung chương trình mới là cần thiết, đặc biệt là nội dung Mỹ thuật ứng dụng. Trong hai mạch nội dung: Mỹ thuật tạo hình và Mỹ thuật ứng dụng. Ở hoạt động này, các em sử dụng những kiến thức, kỹ năng đã học để giải quyết những vấn đề trong cuộc sống. Chủ đề nào và khối lớp nào cũng đều có nội dung MTƯD này.

Thời gian qua đối với môn mỹ thuật phần năng lực mỹ thuật (NLMT) của HS nhìn chung chỉ ở mức khá.

Các năng lực đặc thù vẫn còn nhiều hạn chế. Thực trạng các yếu tố ảnh hưởng đến thực trạng vận dụng MTƯD của HS, đặc biệt là HS lớp 3. Vì vậy nghiên cứu Phát triển NLMT cho HS lớp 3 thông qua DH nội dung MTƯD tại Trường Tiểu học Lý Thường Kiệt, TP Cà Mau, tỉnh Cà Mau là vấn đề cần thiết hiện nay.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Phát triển NLMT cho HS lớp 3 thông qua DH nội dung MTƯD

Đối với HS, NLMT phát triển qua các giai đoạn học tập và phụ thuộc vào nhiều yếu tố như sự hướng dẫn của giáo viên, sự hỗ trợ của gia đình, và môi trường học tập.

- *Kỹ năng kỹ thuật:* Vẽ và tô màu: Khả năng sử dụng các công cụ và kỹ thuật vẽ và tô màu để tạo ra các hình ảnh và thiết kế. Điều này bao gồm việc sử dụng bút chì, màu nước, màu sáp, và các vật liệu khác.

Tạo hình và thiết kế: Khả năng tạo ra các hình khối, hình dạng và thiết kế từ các vật liệu khác nhau như giấy, đất sét, hoặc gỗ. Kỹ năng này bao gồm cả việc tạo hình ba chiều và hai chiều.

Sử dụng các công cụ nghệ thuật: Kỹ năng sử dụng các công cụ và thiết bị nghệ thuật như cọ vẽ, kéo, bút màu, và các công cụ chế tạo.

- *Hiểu biết về nguyên tắc mỹ thuật:* Màu sắc; Hình khối và tỷ lệ; Cân bằng và nhấn mạnh:

- *Sáng tạo và tự thể hiện:* Khả năng tạo ra các ý tưởng nghệ thuật mới và độc đáo. Điều này bao gồm việc sử dụng trí tưởng tượng và sự sáng tạo để phát triển các thiết kế và sản phẩm. Khả năng thể hiện cảm xúc, ý tưởng, và câu chuyện cá nhân thông qua các sản phẩm nghệ thuật.

- *Nhận thức và đánh giá nghệ thuật:* Nhận diện

các phong cách nghệ thuật: Hiểu và nhận diện các phong cách nghệ thuật khác nhau và biết cách phân biệt chúng.;Đánh giá tác phẩm nghệ thuật.

2.2. Thực trạng phát triển NLMT cho HS lớp 3 thông qua DH nội dung MTUĐ tại Trường Tiểu học Lý Thường Kiệt, TP Cà Mau, tỉnh Cà Mau

2.2.1. Mặt mạnh

Là một trong những trường tiểu học nằm trên địa bàn phường 6, TP Cà Mau. Trường tiểu học Lý Thường Kiệt được xem là một trong những trường trọng điểm. Thu hút rất đông HS tham gia học tập trên địa bàn phường 6. Dựa vào điều kiện thực tế nhà trường nhằm đánh giá chung về thực trạng liên quan đến đề tài nghiên cứu.

Trường đã tích cực triển khai nội dung mỹ thuật ứng dụng vào chương trình giảng dạy, giúp HS không chỉ học lý thuyết mà còn thực hành và áp dụng kiến thức vào các sản phẩm thực tế. Giúp HS phát triển kỹ năng thực hành và khả năng ứng dụng kiến thức mỹ thuật vào các tình huống thực tế, từ đó nâng cao sự sáng tạo và khả năng giải quyết vấn đề.

Các giáo viên mỹ thuật tại trường đều có kinh nghiệm và đam mê với môn học, tích cực áp dụng các PP DH hiệu quả và sáng tạo. Môi trường học tập tích cực và kích thích sự sáng tạo của HS. Sự đam mê của giáo viên giúp HS cảm thấy hứng thú và động lực hơn trong việc học mỹ thuật.

Sử dụng các PPDH đa dạng như thực hành, dự án nhóm và cá nhân, giúp HS tiếp cận và hiểu bài một cách sâu sắc hơn. Các PP này tạo cơ hội cho HS thể hiện ý tưởng sáng tạo, làm việc nhóm và phát triển kỹ năng giao tiếp. Đồng thời, các hoạt động nhóm giúp HS học hỏi lẫn nhau và nâng cao kỹ năng hợp tác.

Trường Tiểu học Lý Thường Kiệt đã chú trọng vào việc cung cấp môi trường học tập đầy đủ và hỗ trợ cho các hoạt động mỹ thuật, giúp GV và HS thực hiện các hoạt động mỹ thuật một cách hiệu quả, từ đó nâng cao chất lượng giảng dạy và học tập. Góp phần tạo động lực cho HS giúp các em phát triển sự tự tin và yêu thích môn học.

Trường đã triển khai một chương trình DH MTUĐ hiệu quả, với các điểm mạnh nổi bật như tích cực áp dụng nội dung MTUĐ, đội ngũ GV có kinh nghiệm và đam mê, PP DH đa dạng, sản phẩm học tập đạt chất lượng cao, sự hỗ trợ từ nhà trường và khả năng tạo động lực cho HS. Những yếu tố này đóng góp quan trọng vào sự phát triển NLMT của HS lớp 3 tại trường.

2.2.2. Mặt hạn chế

Trường chưa có phòng chức năng chuyên biệt dành cho môn mỹ thuật, nơi có thể trang bị đầy đủ các công cụ và thiết bị cần thiết cho việc dạy và học MTUĐ. Việc thiếu phòng chức năng riêng biệt làm giảm khả năng tổ chức các hoạt động mỹ thuật thực hành một cách hiệu quả. HS và GV phải sử dụng các lớp học chung hoặc không gian không được thiết kế đặc biệt cho mỹ thuật, điều này có thể làm hạn chế việc triển khai các bài học và dự án mỹ thuật ứng dụng. Trong môi trường không có phòng chức năng, việc cung cấp và sử dụng các thiết bị mỹ thuật

Thiếu tài liệu hướng dẫn chi tiết và công cụ hỗ trợ giảng dạy cụ thể cho môn MTUĐ. HS và giáo viên gặp khó khăn trong việc thực hiện và đánh giá các hoạt động mỹ thuật một cách hiệu quả. Thiếu tài liệu có thể dẫn đến việc không có đủ thông tin để hướng dẫn HS hoặc đánh giá sản phẩm một cách chính xác.

Việc đánh giá sự sáng tạo của HS còn gặp khó khăn do tính chủ quan và đa dạng trong các sản phẩm. Đánh giá sự sáng tạo có thể không đồng nhất và thiếu chính xác, ảnh hưởng đến khả năng phản ánh đúng năng lực sáng tạo của HS. Điều này có thể làm giảm động lực học tập của HS và làm mất đi cơ hội phát triển sự sáng tạo của HS.

Việc tổ chức và quản lý các hoạt động nhóm có thể gặp khó khăn do sự không đồng đều trong phân công công việc và thiếu sự hợp tác giữa các thành viên. Một số hoạt động nhóm không đạt hiệu quả mong muốn, ảnh hưởng đến chất lượng sản phẩm và khả năng phối hợp giữa các HS. Điều này có thể dẫn đến việc không phản ánh chính xác năng lực của từng HS trong nhóm.

2.3. Biện pháp phát triển NLMT cho HS lớp 3 thông qua DH nội dung MTUĐ tại Trường Tiểu học Lý Thường Kiệt, TP Cà Mau, tỉnh Cà Mau

2.3.1. Cải tiến PPDH MTUĐ tại trường Tiểu học Lý Thường Kiệt, phường 6, TP Cà Mau.

Biện pháp này rất cần thiết. Nhà trường có thể được chia thành các nhiệm vụ cụ thể sau:

- *Nghiên cứu và xác định các PP giảng dạy hiện tại:* Đánh giá các PPGD MTUĐ đang được sử dụng để nhận diện ưu điểm và nhược điểm. Thu thập ý kiến từ HS và giáo viên về những gì đang hoạt động tốt và những khó khăn họ gặp phải.

- *Xây dựng và triển khai các PP giảng dạy mới:* Tìm hiểu các PPGD MTUĐ hiện đại, bao gồm các kỹ thuật và công nghệ mới. Đồng thời xây dựng kế hoạch bài học tích hợp các PP mới, đảm bảo tính tương tác và ứng dụng thực tế cao.

- *Phát triển tài liệu học tập và công cụ giảng dạy:*

Phát triển sách giáo khoa, bài tập thực hành và hướng dẫn dự án phù hợp với lứa tuổi và năng lực của HS lớp 3. Áp dụng các công cụ công nghệ như phần mềm thiết kế, ứng dụng di động và video hướng dẫn để hỗ trợ quá trình học tập.

- *Thực hiện các hoạt động học tập đổi mới*: Triển khai các hoạt động dự án và thực hành. Tổ chức các dự án nhóm và hoạt động thực hành để HS áp dụng kiến thức vào thực tế, khuyến khích sự sáng tạo và kỹ năng làm việc nhóm. Có thể kết hợp MTUĐ với các môn học khác như toán, khoa học, hoặc văn học để tạo ra các hoạt động học tập đa dạng và hấp dẫn.

- *Đánh giá và điều chỉnh*: Đánh giá hiệu quả của các PP giảng dạy mới thông qua việc theo dõi tiến độ học tập và sự phát triển của HS. Lấy ý kiến phản hồi từ HS, phụ huynh và giáo viên để điều chỉnh các PP và tài liệu giảng dạy cho phù hợp hơn.

- *Khuyến khích tinh thần tự học và khám phá*: Xây dựng môi trường học tập tích cực: Tạo ra một không gian học tập khuyến khích sự tự học và khám phá cá nhân của HS.

- *Nghiên cứu các PPGD tiên tiến*: Tìm hiểu các PP mới và phù hợp với HS lớp 3. Thiết kế bài học sáng tạo: Tạo các bài học mới tích hợp các PP giảng dạy tiên tiến.

2.3.2. Tăng cường HĐDH mỹ thuật thực tiễn qua dự án

Nhiệm vụ của biện pháp tập trung vào việc tích hợp PP dự án vào hoạt động DH mỹ thuật để giúp HS lớp 3 thực hành và ứng dụng kiến thức mỹ thuật vào các tình huống thực tế. Dưới đây là các nhiệm vụ cụ thể để thực hiện biện pháp này:

Nhiệm vụ 1: Lập kế hoạch các dự án MTUĐ

- Xác định các dự án phù hợp;
- Soạn thảo kế hoạch chi tiết;

Nhiệm vụ 2: Triển khai các dự án mỹ thuật trong lớp học

- Hướng dẫn thực hiện dự án;
- Phân công nhóm làm việc;

Nhiệm vụ 3: Theo dõi và đánh giá quá trình thực hiện

- Giám sát và hỗ trợ;
- Đánh giá dự án;

Nhiệm vụ 4: Tổ chức trưng bày và chia sẻ dự án

- Tổ chức triển lãm sản phẩm;
- Tạo cơ hội chia sẻ;

Nhiệm vụ 5: Rút kinh nghiệm và cải tiến PP DH

- Rút kinh nghiệm từ dự án;
- Cải tiến PP: Sử dụng các bài học rút ra để cải thiện các dự án và PP DH trong tương lai;

- Chọn lựa dự án;

2.3.4. Tích hợp MTUĐ với các môn học khác

Biện pháp này tập trung vào việc tích hợp mỹ thuật vào các môn học khác để làm cho việc học trở nên đa dạng và thực tiễn hơn. Dưới đây là các nhiệm vụ cụ thể của giải pháp:

- 1: Phát triển kế hoạch tích hợp
- 2: Thiết kế các hoạt động liên môn
- 3: Triển khai các hoạt động tích hợp trong lớp học
- 4: Đánh giá và phản hồi
- 5: Cải tiến và mở rộng hoạt động tích hợp

Nhiệm vụ giải pháp cho việc tích hợp MTUĐ trong các môn học khác bao gồm việc phát triển kế hoạch tích hợp, thiết kế và triển khai các hoạt động liên môn, đánh giá kết quả và phản hồi, và cải tiến các hoạt động tích hợp. Việc thực hiện các nhiệm vụ này sẽ giúp HS lớp 3 nhận thức rõ hơn về sự kết nối giữa mỹ thuật và các môn học khác, đồng thời làm cho việc học trở nên thú vị và thực tiễn hơn.

3. Kết luận

Phát triển NLMT cho HS lớp 3 thông qua DH nội dung MTUĐ tại Trường Tiểu học Lý Thường Kiệt, TPCà Mau, đã được xây dựng và triển khai đạt một số kết quả, nhưng cũng còn hạn chế; bài viết đã đề xuất **đã xác định 4** biện pháp chủ yếu, mỗi biện pháp đều đóng vai trò quan trọng trong việc đạt được mục tiêu đề ra. Việc áp dụng các PPDH mới và sáng tạo giúp cải thiện chất lượng DH mỹ thuật, giúp HS tiếp cận và hiểu rõ hơn về MTUĐ qua các hoạt động thực hành và trải nghiệm trực tiếp. Các dự án mỹ thuật thực tiễn không chỉ giúp HS áp dụng kiến thức đã học mà còn phát triển kỹ năng làm việc nhóm, tư duy sáng tạo và giải quyết vấn đề. Điều này đã chứng minh sự cần thiết của việc kết hợp lý thuyết với thực hành trong quá trình học tập.

Tài liệu tham khảo

1. Quốc hội (2019), *Luật Giáo dục 2019*. Hà Nội
2. Ban Chấp hành TƯ (2013), *Nghị quyết 29-NQ/TW ngày 04/11/2013 của Hội nghị Trung ương 8 Khóa XI về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo*. Hà Nội.
3. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2020), *Thông tư 27/2020/TT-BGDĐT về Quy định đánh giá HS tiểu học*. Hà Nội
4. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2020), *Thông tư 28/2020/TT-BGDĐT ban hành Điều lệ trường tiểu học*. Hà Nội
5. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2018), *Thông tư số 32/2018/TT-BGDĐT ngày 26/12/2018 ban hành Chương trình GDPT*. Hà Nội